

ERAGON

USA, 2006

Ohjaus: Stefen Fangmeier

Näyttelijät:

Edward Speleers (Eragon)
Jeremy Irons (Brom)
John Malkovich (King Galbatorix)
Djimon Hounsou (Ajihad)
Sienna Guillory (Arya)
Garrett Hedlund (Murtagh)
Robert Carlyle (Durza)
Christopher Egan (Roran)

Genre: fantasia

Kesto: 106 min.

Ikäraja: K11

Oppimateriaalin tehtävät on suunniteltu yläkoululaisille ja lukiolaisille.

Oppimateriaalin teemoja:

genre (fantasia/seikkailu), henkilötyypit, omat mielikuvat vs. elokuva

Koulukinon Eragon-elokuvan oppimateriaali soveltuu yläasteelle ja lukioihin äidinkielen ja kirjallisuuden opetukseen.

Taustatietoa

Eragon-elokuva perustuu samannimiseen Christopher Paolinin kirjoittamaan romaaniin. Romaani on Perillinen-trilogiaksi aiotun teossarjan (Inheritance trilogy) ensimmäinen osa. Trilogiasta on ilmestynyt jo myös toinen osa, jonka nimi on Eldest (suomennettu nimellä Esikoinen). Christopher Paolini on nuori yhdysvaltalainen kirjailija, joka on syntynyt vuonna 1983. Eragon-teoksen kirjoittamisen hän aloitti jo 15-vuotiaana. Paolinin perhe julkaisi Eragonin alun perin omakustanteena 2002. Tieto mielenkiintoisesta seikkailufantasiasta kiiri kuitenkin isoihin kustantamoihin ja Knopf-niminen kustannusyhtiö julkaisi teoksen uudelleen. Uudelleen julkaiseminen teki Eragonista maailmanlaajuisen bestsellerin –

myyntimenestyksen. Eragon ilmestyi suomeksi vuonna 2005.

Wikipediassa (www.wikipedia.org) ja Paolinin omilla kotisivuilla (<http://alagaesia.com/>) kirjailijan esikuviksi mainitaan muun muassa Tähtien sota (Star Wars) sekä sellaisia kirjailijoita, kuten J. R. R. Tolkien, Bruce Colville, Frank Herbert, Raymond E. Feist ja Philip Pullman, Anne McCaffrey, Jane Yolen, Brian Jacques, E.R. Eddison, David Eddings ja Ursula Le Guin. Muun muassa Taru sormusten herrasta -trilogian kirjoittaneen J. R. R. Tolkienin vaikutus Paoliniin on ilmeinen. Samaan tapaan myös Paolini on esimerkiksi luonut karttoja keksimästään Alagaesiasta. Harry Potter -sarjan kirjoittajaa J. K. Rowlingia ei luettelossa mainita, vaikka muita fantasia-genren nykykirjailijoita listassa onkin. Myöskään Narnia-sarjan luonutta C. S. Lewisia ei mainita. Näiden sijaan Paolinin sanotaan tutustuneen esimerkiksi skandinaavisiin mytologioihin ja taruihin,

kuten viikinkitarinoihin. Eragon sisältää myös Paolinin keksimää sanastoa, jonkinlaista alkukieltä, jonka inspiraationa on toiminut muinaisnorja. Paolinin kotisivuilta käy myös ilmi, että nuori mies halusi luoda nimenomaan sellaisen teoksen tai teossarjan, jollaisen hän itse haluaisi lukea.

Elokuvan juoni lyhyesti

Paolinin luomaa fantasiamaailmaa kutsutaan Alagaësiaksi. Alagaësin valtakunta (Empire) on pahan kuninkaan Galbatorixin (John Malkovich) vallassa. Galbatorix on alkujaan kuulunut kunniakkaisiin lohikäärmeratsastajiin, mutta hän on anastanut kaiken vallan itselleen ja johtaa nyt valtakuntaansa diktaattorin ottein.

Galbatorixin apuna toimii Durza (Robert Carlyle), aavemainen velho, joka kuuluu varjoihin (shade). Durzasta on tullut varjo hänen tehtyä valan demonin kanssa. Arya-niminen haltia (Sienna Guillory) on saanut anastettua kuninkaalle tärkeän esineen ja koettaa paeta. Hän saa kimppuunsa Durzan. Taikavoimin hän sinkoaa hallussaan olevan esineen kauas Durzan ulottumattomiin.

Carvahallin kylässä asusteleva nuori mies Eragon (Edward Speleers) löytää ihmeellisen näköisen kiven ja arvelee voivansa vaihtaa sen ruokaan. Lihakauppias ei suostu vaihtamaan kiveä, koska päättelee sen olevan kuninkaan omaisuutta. Eragon vie kiven kotimökkiinsä. Eragon on orpo, joka asuu yhdessä serkkunsa Roranin (Christopher Egan) ja enonsa Garrow'n (Alun Armstrong) kanssa. Roran joutuu lähtemään pois, koska kuningas värvää sotilaita, eikä hän ei halua Galbatorixin joukkoihin.

Eragonin löytämä ihmeellinen kivi ei olekaan kivi, vaan muna, josta kuoriutuu lohikäärme. Lohikäärmeen nimi on Saphira (äänenä Rachel Weisz).

Eragon tutustuu vanhaan tarinakertojaan Bromiin (Jeremy Irons). Paljastuu, että Brom ei ole vain tarinankeroja, hän on ollut myös lohikäärmeratsastaja. Brom selvittää Eragonille, että tämä on valittu lohikäärmeratsastajaksi. Vain Eragonilla on

lohikäärmeratsastajana mahdollisuus koettaa pelastaa Alagaësia pahan kuninkaan Galbatorixin vallasta. Eragonille selviää monta asiaa lohikäärmeistä ja ratsastajista. Lohikäärme valitsee itse ratsastajansa. Ratsastaja voi muun muassa nähdä lohikäärmeensä silmin. Ratsastaja voi myös keskustella ajatuksen voimalla lohikäärmeensä kanssa. Lohikäärme on riippuvainen ratsastajastaan: mikäli ratsastaja kuolee, kuolee myös lohikäärme.

Galbatorixin miehet etsivät Aryan anastamaa muna. He saapuvat myös Carvahalliin ja lihakauppias paljastaa kiven olevan Eragonin hallussa. Eragon näkee tämän ja koettaa mennä pelastamaan enoaan, mutta saapuu mökille liian myöhään. Eragon löytää enonsa tapettuna.

Galbatorixille ja Durzalle selviää, että lohikäärme on syntynyt ja löytänyt ratsastajan itselleen. Eragonin ja Saphiran pakomatka Beor-vuorille alkaa. Beor-vuorilla asuvat vastarintataistelijat Vardenit, joiden apua Eragon tarvitsee tehtävässään. Brom seuraa mukana ja kouluttaa samalla Eragonia lohikäärmeratsastajaksi. Myös Saphira kasvaa ja saa uusia voimia. Kolmikkoo jahtaavat Galbatorixin ja Durzan käskystä myös Ra'zacit ja Urgalit (eräänlaisia hirviöitä).

Durza käyttää Aryaa hyväkseen ja onnistuu saamaan kontaktin Eragoniin. Eragon lähtee pelastamaan Aryaa ja onnistuu siinä. Brom kuitenkin menettää henkensä. Eragon saa apua yllättävältä taholta, nuorelta mieheltä nimeltä Murtagh (Garrett Hedlund). Murtaghin isä on ollut petturimainen lohikäärmeratsastaja, ja liittoutui Galbatorixin kanssa.

Eragon, Arya, Murtagh ja Saphira pääsevät viimein Vardanien luokse. Vardaneita johtaa Ajihad (Djimon Hounsou). Taistelu Durzaa vastaan on edessä. Eragon onnistuu tappamaan Durzan, mutta sekä hän että Saphira haavoittuvat. Molemmat kuitenkin selviävät ja taistelu Galbatorixia vastaan voi jatkua. Elokuva päättyy tähän, mutta sille on varmasti luvassa jatkoa. Tähän viitataan vahvasti elokuvan lopussa, jossa näytetään kostonhimoisen Galbatorix ja lohikäärme.

Genre

Genre kuuluu kirjallisuusteorian keskeisimpiin ja vanhimpiin käsitteisiin. Se on myös elokuvatutkimuksen ja -opetuksen tärkeimpiä käsitteitä. Sana genre tulee ranskasta ja tarkoittaa lajia/tyyppiä.

Elokuvia voidaan jakaa laajoihin yleisgenreihin (esim. dokumentti/fiktio, komedia/tragedia) ja tarkempiin alagenreihin (romanttinen komedia, tragikomedia, sci-fi- eli tieteiselokuva, seikkailu, fantasia, western, sotaelokuva jne.). Genrejen määrä on elokuvan historian aikana laajentunut ja tarkentunut, ja määrä laajenee edelleen. Erilaisten genrejen avulla elokuvia luokitellaan jo tuotantovaiheessa. Genrejä käytetään hyväksi myös markkinoinnissa.

On hyvä muistaa, että yksittäinen elokuva ei välttämättä edusta vain yhtä genreä, vaan tarkemman määrittelyn saamiseksi voidaan käyttää useampia määrittelyjä. Katsojat ovat aikana oppineet tunnistamaan näitä genreiksi määriteltäviä luokitteluja. Tunnistamme esimerkiksi varsin helposti, onko elokuva komedia vai tragedia. On hyvä muistaa, että yksittäinen elokuva voi sopia useampaankin alagenreen, tai että joitakin elokuvia on mahdoton määrittellä kattavasti sijoittamalla se vain yhteen genreen.

Eragon edustaa genreltään/lajiltaan selvimminkin ehkä fantasiaa. Toisaalta sitä on kuvattu myös seikkailu- ja jopa sci-fi-elokuvaksi esimerkiksi elokuva-arvosteluissa. Määrittelemällä Eragon seikkailu/fantasia/sci-fi-elokuvaksi, muodostuu katsojalle jonkinlainen mielikuva siitä, millainen elokuva on kyseessä.

Rick Altmanin teoksessa Elokuvataiteen ja genre, Altman kirjoittaa, että samaan genreen kuuluvilla elokuvilla on yhteisiä perusominaisuuksia, esimerkiksi samantyyppistä kuvastoa (ikonografia, esim. haltiat, menninkäiset, kääpiöt, hirviöt, miekat, taikasauvat, ylliluonnolliset voimat ja niiden vaikutus; puvusto: mm. viitat, haarniskat; miljöö: fantasiamaailmat) ja samankaltaisia tilanteita ja teemoja sekä (loppu)ratkaisuja (hyvä voittaa).

Esimerkiksi fantasia- ja seikkailuelokuvissa toistuvat uudestaan ja uudestaan hyvän ja pahan välinen kamppailu, hyökkäykset, taistelukohtaukset, maailman pelastaminen, jne. Fantasiaelokuvan sankari ei välttämättä valitse itse aktiivisesti tehtävänsä vaan sankaruuden toteuttaminen on hänen kohtalonsa, ts. hän on suureen tehtävänsä ”valittu” (The chosen one).

Yksi elokuvan genrejä ja genretutkimusta käsittelevistä hyvistä perusteoksista on Rick Altmanin teos Elokuvataiteen ja genre (Vastapaino 2002, suom. Kimmo ja Silja Laine, alkuteos Film/Genre, British Film Institut 1999). Teosta on käytetty lähteenä myös tässä oppimateriaalissa.

Tehtäviä:

Fantasia-, seikkailu- ja sci-fi-elokuvat sekä sarjakuviin perustuvat filmatisoinnit kiinnostavat erityisesti nuoria katsojia.

1. Millaisia yhteisiä piirteitä löydätte esimerkiksi Taru sormusten herrasta -trilogiasta, Harry Potter -elokuvista, Narnia-sarjan ensimmäisestä elokuvasta Velho ja leijona sekä Eragonista?

On todennäköistä, että useat oppilaat ovat nähneet näistä joitakin, jopa kaikki. Lisäksi nämä kaikki elokuvat perustuvat ensin romaaneina julkaistuihin teoksiin.

2. Mikä fantasia- ja seikkailuelokuvissa viehättää? Oppilaita voisi pyytää kertomaan asioista hieman eritellymminkin: mikä tarinoissa, juonen kulussa viehättää, entä henkilöissä, muissa hahmoissa? Millaisia odotuksia heillä on, kun he tarttuvat fantasiaromaaniin tai elokuvaan? Tarjoavatko elokuvat ja romaanit hengähdystauon arkisesta elämästä vai ammennetaanko niistä oppia elämään? On hyvä muistaa, että fantasiatarinat sisältävät usein myös opetuksia, niillä voi olla myös pedagogisia tavoitteita.

3. Millaisen fantasiatarinan oppilaat itse haluaisivat kirjoittaa tai millaisen elokuvan he tekisivät joko omasta tarinastaan tai jostain olemassa olevasta romaanista? Millaisen maailman, tarinan ja henkilöt he loisivat?

4. Millainen on hyvä fantasiaelokuva tai -romaanin? Mitä sellainen sisältää?

Elokuvalista kysymykseen nro 1:

Taru sormusten herrasta -trilogia (ohjaus: Peter Jackson)

1. Taru sormusten herrasta: Sormuksen ritarit (Uusi-Seelanti/USA; The Lord of the Rings: The Fellowship of the Ring, 2001)

2. Taru Sormusten herrasta: Kaksi tornia (Uusi-Seelanti/USA; The Lord of the Rings: The Two Towers, 2002)

3. Taru sormusten herrasta: Kuninkaan paluu (Uusi-Seelanti/USA/Saksa; The Lord of the Rings: The Return of the King, 2003)

Harry Potter -elokuvat

1. Harry Potter ja viisasten kivi (UK/USA; Harry Potter and the Philosopher's Stone, myös nimellä Harry Potter and the Sorcerer's Stone, 2001, ohjaus: Chris Columbus)

2. Harry Potter ja salaisuuksien kammio (UK/USA/Saksa; Harry Potter and the Chamber of Secrets, 2002, ohjaus: Chris Columbus)

3. Harry Potter ja Azkabanin vanki (UK/USA; Harry Potter and the Prisoner of Azkaban, 2004, ohjaus: Alfonso Cuarón)

4. Harry Potter ja liekehtivä pikari (UK/USA; Harry Potter and the Goblet of Fire, 2005, ohjaus: Mike Newell)

Narnian tarinat

1. Velho ja leijona (USA; The Chronicles of Narnia: The Lion, the Witch and the Wardrobe, 2005, ohjaus: Andrew Adamson)

Henkilötyypit

Eragon on runsailla digitaalisesti toteutetuilla tehosteilla höyrytetty, mutta varsin klassinen fantasiaseikkailu, jonka olennainen jännite muodostuu hyvän ja pahan välisestä kamppailusta. Voidaan sanoa, että Paolini sekä tuntee että myös noudattaa klassisen fantasiakirjallisuuden perinteitä.

Fantasia- ja seikkailutarinoiden henkilöhahmot ovat luonteenpiirteiltään usein melko kärjistettyjä ja jopa mustavalkoisia: hyvät ovat hyviä ja pahat erittäin pahoja.

Myös Eragonin henkilögalleriasta löytyvät muutamat fantasiaseikkailulle tyypilliset henkilöhahmot:

1. (nuori) sankari, usein poika tai mies (Eragon)
2. sankarin opettaja, mentor, auttaja (Brom, tarinakertoja, kouluttaja)
3. päävastustaja (kuningas Galbatorix)
4. päävastustajan apuri(t) (Durza, myös Ra'zacit ja Urgalit)
5. sankarin ystävä(t) ja auttaja(t) (Murtagh, Arya sekä Vardenit)

Pohdinnan aiheita:

1. Kuka henkilöistä tai muista hahmoista oli mielestäsi kiinnostavin? Miksi? Perustele valintasi.
2. Eragon – nuori sankari joutuu opettelemaan monia asioita ennen kuin hän on valmis lohikäärmeratsastajaksi ja suorittamaan vaativia urotekoja. Millaisia luonteenpiirteitä tai ominaisuuksia sankarilla pitää olla? Millainen on ihannesankari?
3. Kasvatuksellisuus ja opetukset ovat tyypillisiä fantasiatarinoille. Usein katsoja/lukijaa muistutetaan myös siitä, että sankariteot ovat ryhmätyön tulosta, vaikka pääsankari saakin suurimmat kiitokset. Näin on myös Eragonissa. Eragon saa apua muun muassa Bromilta, Aryanilta ja Vardeneilta. Lohikäärme Saphira on Eragon tärkein kumppani ja auttaja. Löydättekö Eragonista muita opetuksia?

Omat mielikuvat vs. elokuva

Kun romaanista tehdään elokuvakäsikirjoitus, on selvää, että tarinaa on tiivistettävä. Olennaista on, että romaanista tulee käsikirjoitukseen ja elokuvaan mukaan sen tärkein sisältö ja tärkeimmät tapahtumat. Elokvassa osa alkuperäisteoksen tapahtumista tai sisällöstä voidaan toteuttaa pienin kuvallisin viittein tai toimintana, kaikkea kun ei tarvitse välttämättä pukea repliikeiksi. Elokvassa katsoja saa informaatiota repliikkien lisäksi myös kuvakerronnasta, musiikista ja muista äänitehosteista. Erilaisin tehostein voidaan esimerkiksi kuvata sitä, että kuningas Galbatorixin valtakunnassa vallitsee pahuus. Kuninkaan palatsi on pimeä, synkkä, luotaantyyntävä, se

näyttää kostealta, kylmältä ja vastenmieliseltä.

Stefen Fangmeierin ohjaamaan Eragon-elokuvaan tehty käsikirjoitus noudattaa melko uskollisesti alkuperäisteosta. Näin – varsinkin nuorille suunnatuissa – teosfilmatisoinneissa varsin usein on. (Esimerkiksi Harry Potter - elokuvien käsikirjoituksissa alkuperäisteosten tapahtumista ei myöskään juuri poiketa.)

Silti elokuvan tuottama näkemys tarinasta ja henkilöihahmoista voi vaikuttaa kovin erilaiselta kuin alkuperäisteos. Tämä on luonnollisesti seurausta siitä, että jokainen lukija rakentaa romaanista saamiensa tietojen ja omien ajatustensa perusteella mielikuvia siitä, millaisia ovat henkilöt, minkä näköisiä he ovat, kuinka he puhuvat, millaisia ovat heidän äänensä ja eleensä.

Romaanifilmatisointi voi siis aiheuttaa ristiriitaisia tuntemuksia silloin, valkokankaalta tai videolta nähtyokuva ei vastaa tai tue omia henkilökohtaisia mielikuvia.

Romaanista elokuvaksi: kuinka hyvinokuva tukee omia mielikuvia henkilöistä, tapahtumista ja tapahtumapaikoista? Monet oppilaat ovat voineet lukea Eragonin ja jopa trilogian toisen osan Esikoinen, ja heillä on varmasti kiinnostavia mielipiteitä ja näkemyksiä seuraaviin kysymyksiin.

Tehtäviä:

1. Pohtikaa, millä tavalla elokuvan henkilöt vastasivat oman lukukokemuksen kautta luotuihin mielikuviiin. Olivatko henkilöihahmot tai miljööt (ympäristöt, tapahtumapaikat) sellaisia kuin mielessänne ne kirjaa lukiessanne kuvittelitte?

2. Josokuva ei vastaa mielikuvianne, niin millaisiksi olisitte itse luoneet henkilöt ja tapahtumapaikat? Keskusteluun voivat mielellään osallistua myös ne oppilaat, jotka eivät ole lukeneet teosta tai teoksia. Myös heillä voi olla mielenkiintoisia näkemyksiä.

Mikäli käytössä on internet, niin oppilaat voisivat tutustua Paolinin sivuihin <http://alagaesia.com/>. Sivuilta löytyy esimerkiksi Alagaësin kartta.

Oppimateriaalissa on käytetty myös seuraavia lähteitä:

Paolinin internet-sivut: <http://alagaesia.com/>
Elokuvan kotisivut: <http://www.eronmovie.com/>
Elokvatietokanta: www.imdb.com

Elokvalehtiä verkossa:
<http://www.film-o-holic.com/>
<http://www.stara.fi>

Lehdet:
Episodi 10/2006

Tutkimuskirjallisuus:
Rick Altman: Elokuva ja genre. Vastapaino 2002.

Oppimateriaalin on laatinut toimittaja-tiedottaja Riitta Käppi.

Oppimateriaalin on tuottanut Anna-Liisa Puura-Castrén Koulukinosta.